

GROLLEN af Marstal – 1986

Grolle var bygget i Mandal i Norge 1968. Skibets ejes af skibsfører H. A. Boye, der også var skipper ombord, og ligeledes fra Marstal. I daglig tale blev skipperen kaldt grollefar, dog ikke når han selv påhørte det. Og det skulle vise sig, grollefar var sgu ikke helt almindelig at sejle sammen med. Det blev dog til 4 måneder, vi var sammen og en tid jeg mindes med glæde. For nok var

grollefar lidt af en særling, men han var også sømand, og på mange måder en rigtig rar særling man kom til at holde af.

Jeg rejste til Marstal den 15. september 1986, og blev ved færgen modtaget af grollefar. Han stod med sin gamle cykel, og så lidt vemodigt ud. Da vi fik hilst på hinanden og han havde vist mig hvor **Grolle** lå fortøjet, kørte han hjem.

Vi kunne tales ved næste morgen når han kom ombord. Han fortalte, at de unge mennesker sikkert havde lidt mad til mig ombord. Jeg kom ombord, og ganske rigtig var der et par unge mennesker ombord. Da jeg spurgte om der var noget mad, fik jeg at vide at man sikkert nok kunne finde en ostemad hvis jeg var sulten.

Jeg gik nu i stedet op på den lokale kro og fik mig et måltid varm mad. Derefter var det ned om bord og pakke ud.

Næste morgen kom grollefar, og vi gik i gang med at gøre skibet søklar. Det havde været oplagt et stykke tid, da der ikke rigtig havde været noget at sejle med. Vi fik i løbet af dagen eftersat maskineriet, påfyldt smørelolie, og hvad der ellers skulle til. Sidst på eftermiddagen kom grollefar med provianten. Den havde været opbevaret hjemme hos ham selv, og blev nu suppleret med hvad der manglede fra den lokale skibshandler.

Inden vi sejlede fra Marstal fik grollefar besøg af et par lokale venner og kollegaer. Jeg havde tidligere sejlet sammen med begge vennerne, og kendte dem derfor godt.

Grollefar diskede op med en øl og en Riga balsam, den lokale bjesk. Vennerne kvitterede med lidt godmodigt drilleri, og ønskede os en god sejlads. Jeg kunne godt høre på grollefar, at vennernes drillerier ikke faldt i så god jord. Efter vi var afsejlet, sagde han, nu skulle jeg ikke tro på alt hvad de kumpaner havde bildt mig ind, de havde det med at overdrive. Der skulle nu senere vise sig, der var ikke mange af skrønerne omkring grollefar der var overdrevet.

Skibet var ændret en del. Således var mellemdækket taget ud, og lastrummet var i stedet boxet. Det vil sige, lastrummet var et stort rum uden mellemdæk, spanter m.m.

Det gjorde lastrummet særdeles velegnet til alle former for bulkladninger. Der var ingen generende spanter, hvor ladningen skulle skovles ud. Med et boxet lastrum kunne man tage hele lasten op med krangrab, og evt. en bobcat til at skrabe det sidste ladningen sammen.

Det var da også hovedsagligt bulkladninger vi sejlede med som foderstoffer, skærver, fiskemel og lignende. Sejladsen foregik i nordeuropæisk fart, Sverige, Norge, Tyskland og England.

Vi fandt ret hurtig en daglig rytme, og det gik rimeligt stille og roligt. Vi havde indgået en form for arbejdsfordeling, grollefar og jeg. Maskinen skulle vi være fælles om at passe. Grollefar tog sig af vedligeholdelsen, og fordeling af arbejdet til de unge mennesker. Jeg tog mig af lastning/losning og derudover havde vi selvfølgelig vores vagter når vi sejlede.

Grollefar havde helt sit eget vedligeholdelsessystem, og så helst jeg ikke blandede mig i det. Efterhånden så jeg ikke meget til ham i maskinen, da han fandt ud af, det kunne jeg godt tage mig af uden hans indblanding. Og når vi begge to var i maskinen, hvilket kunne være påkrævet, kom vi ret hurtigt op at toppes om arbejdet.

En enkelt gang gik det helt galt med os begge i maskinen. Skibet var indrettet med to toiletter hvor afløbet lå under vandlinjen når skibet var lastet. Derfor var det nødvendigt med en toilettank, som kunne opsamle godterne fra toiletterne, når skibet var lastet.

Denne tank kunne tømmes med lufttryk, hvis den løb fuld inden skibet var udlosset. Grollefar havde nøje indskærpet, at kun han selv måtte tømme denne tank. Det skulle gøres med forsigtighed, og han mente ikke andre kunne gøre det. Tanken, som var et stort rundt monstrum, var monteret i maskinrummet, og en pærer lyste op når tanken var fuld.

En dag vi begge arbejde sammen i maskinen, lyste toilettanken pludselig. Jeg stod tæt ved startluftflaskerne, som skulle bruges til at tømme tanken med. Grollefar var i den anden side af maskinrummet, men tæt ved tanken. Da han så den lyse, bad han mig slå luft på for at tømme den. Jeg tænkte ikke lige over at der kunne være noget særskilt forbundet med dette. Så jeg slog luft på ledningen, selvfølgelig efter at have spurgt grollefar, om han havde åbnet for overbordventilen.

Jeg kunne høre luften gå fra luftflaskerne, men jeg kunne også samtidig høre et mindre brag fra toilettanken. På tanken var der en inspektionslem i den øverste halvdel. Denne lem så jeg nu komme gennem maskinrummet, med en hale af ren og skært lort efter sig.

Selv om jeg hurtigt fik lukke for lufttilførslen, var skaden sket. Jeg skal undlade at berette hvad grollefar sagde, men det var ikke sprogets pæneste gloser der sprutte ud af munden på ham. Det gjorde det sikkert heller ikke bedre, at jeg var ved at omkomme af grin. Det så virkelig komisk ud, ikke mindst grollefar's ansigtsudtryk. Der viste sig at tanken var pilrådden, og stålet tyndt som papir. Det var grunden til, kun han selv måtte tømme den. Det skulle gøres med følelse, og det havde sådan en styrmand ikke.

Den gamle for op af maskinrummet, han var dog ikke blevet ramt af ammunitionen fra tanken. Det var til gengæld en stor del af maskinrummet. Og jeg kom selv til at gøre rent efter udladningen. Det var ikke videre behageligt, men det skulle jo gøres. Og jeg fik både læst og påskrevet om min ungdoms letsindighed. At det senere skulle vise sig, at grollefar ikke havde åbnet den famøse overbordventil, gjorde ikke herren mildere stemt. Jeg så ham ikke mere i maskinrummet den dag.

Sådan gik vores dagligdag med lidt arbejde, megen diskussion og forskellige meninger. Men det var nu sjældent vi virkelig havde alvorlige uoverensstemmelser.

Grollefar havde også mange fiduser, nogle bedre end andre. Her vil jeg prøve at forklare et par stykker. En dag skulle vi hjælpes af med at skifte indmad i smøreoliefilteret på hovedmaskinen. Det var et ret stort filter, et såkaldt JVC filter. Jeg havde skilt filteret af, og vi skulle så være begge to om at sætte den nye indsats i. Grollefar stillede i maskinrummet med et par gamle strømpebukser. Jeg studsede lidt, og tænkte, gu ve' om han er lidt småpervers!

Men nu blev det ene bukseben af strømpebuksen klippet af. Det blev trukket over den nye indsats til filteret, inden det blev monteret i filterholderen. Se, den havde jeg sgu aldrig set før. Men efter grollefars udsagn kunne det forlænge filterets brugstid betydeligt. Og der var der sikkert noget om.

På det tidspunkt blev blymønje, som var primer til underlag for maling, forbudt af miljømæssige årsager. Grollefar havde indkøbt et større parti af denne mønje billigt. Igen kom strømpebukserne i brug. I skibets malershop havde han lavet et ophæng med et ben fra en strømpebukse. Her siede han nu blymønnen gennem, således at den blyholdige masse forblev i strømpebuksen. Mens malingen løb igennem. Malingen blev selvfølgelig brugt til at male med. Blymassen blev brugt til smørelse af sjækler, bolte m.m.

Så den gamle var nu ikke tabt bag af en vogn. Og man kan vel godt sige, det var sgu rigtig Marstallerstil.

Da der var gået en måneds tid, spurgte jeg til den faste styrmands helbred. Jo, sagde grollefar, han var ikke rigtig klar endnu.

Jeg brokkede mig lidt over dette, da jeg ikke havde i sinde at blive ret længe ombord. Jeg var jo også mønstret som afløser. Det kunne vi nu nemt komme om ved, jeg kunne bare blive mønstret som fast styrmand.

Det var jeg nu ikke lige med på. Jeg syntes jo også hyren var vel lille. Det tog vi en diskussion om over en kop øl. Og vi blev nu enige om at jeg skulle have hele motortillægget udbetalt, for som grollefar sagde, det var jo ikke så meget han selv var i maskinen, og det havde han helt ret i.

Jeg havde indtryk af, at de unge mennesker ombord havde det godt med grollefar, trods hans lidt aparte ideer. Jeg hørte dem næsten aldrig klage over forholdene, og syntes jeg var gode tegn. Da vi på et tidspunkt skulle skifte kok, og der var nogle dage hvor vi ingen kok havde, stod grollefar selv for de kulinariske udfoldelser. Det klarede han nu rimeligt, men her stod de unge nu af. Marstaller flæsk, kød i mørke, og hvad ellers menuen stod på, var ikke lige mad for unge mennesker. Der var en valfart til pølsevognene i de havne vi besøgte disse dage. Men det lod grollefar sig ikke mærke med.

En dag, hvor han inden middag havde hjulpet mig i maskinrummet, syntes jeg også grænsen var ved at være nået. Hygiejne var ikke det vi brugte mest tid på ombord på **Grollen**. Da vi sad ved middagsbordet, og jeg var lidt ond i sulet, kunne jeg ikke dy mig.

Jeg sagde, at jeg godt kunne forstå der ikke var nogen ombord der led af hård mave. Der var sgu mere smøreolie, end soja i sovsen. Der blev helt stille, og alle på nær grollefar havde svært ved at holde en fnisen tilbage. Men grollefar spiste ufortrødent videre og sagde helt upåvirket. - Jamen lille styrmand, du kan da godt få en femmer til en tur til pølsevognen, hvis maden ikke passer dig. Så blev dette emne ikke diskuteret yderligere.

Det var dog ikke så længe vi måtte undvære en kok. Vi fik en ung pige ombord som kok. Og selv om hun de første dage var meget forundret, faldt hun dog til. Hun lavede også rigtig god mad, og ikke mindst rengøringen ombord fik et tiltrængt løft.

Vi havde weekend i dansk havn, og grollefar var taget på familiebesøg. Kokkepigen syntes nu hun ville give den en skalle med rengøringen, hvilket absolut godt kunne være tiltrængt. Denne hovedrengøring kom også til at omfatte grollefars private gemakker.

Det var ellers strengt forbudt at betræde grollefars private gemakker. Rengøringer her stod han selv for. Dog fik kokken engang i mellem tilladelse til at vaske dørken.

Nu tog hun chancen, grollefar var i land og nu skulle der dæleme muges ud. Det blev der også til den store guldmedalje. Der blev vasket køjetøj, dyner og puder blev luftet, og alt blev vasket ned. Og det kunne tydeligt ses, alt var skinnede rent. Da drengene skulle starte mandag morgen, var grollefar stadig i land. Jeg satte dem derfor til at banke rust på lugekarmen, mens jeg selv havde noget arbejde i maskinrummet.

Senere på formiddagen kom grollefar ombord, og jeg kunne høre hans stemme helt ned i maskinrummet. Da jeg kom på dækket, var fanden løs i laksegade. Grollefar for rundt og skældte ud til højre og venstre. Da han fik øje på mig, stod jeg for tur. Hvad dølen tænkte jeg på når jeg havde sat gang i rustbankning!

Han havde udtrykkeligt sagt at han nok selv skulle tage sig af det. Nu havde de knægte banket hul i lugekarmen, og det hørte ikke nogen steder hjemme.

Han var godt gal i hovedet, og for ind til sig selv. Og miseren var også til at få øje på. Der hvor drengene havde startet med at banke rust, var hammeren ganske rigtigt gået gennem stålet. Der var et mindre hul, og stålet rundt om var meget tyndt. Vi fik dog udbedret skaden med en trækile, samt indstillede videre bankning.

Men dagens trængsler var ikke overstået med dette. Grollefar kom igen farende ud på dækket. Han var helt rundt på gulvet, og himlede op om vi dog var gået helt fra forstanden. Hvem fa'en havde tilladt sig at rode ind i hans private ting. Herefter for han igen ind til sig selv og smækkede døren. Kokkepigen var også kommet frem fra kabysen og så helt ulykkelig ud.

Jeg gik ind til den gamle, og selv om han var godt oppe at køre, plejede jeg nu altid at kunne tale ham ned på jorden igen. Det lykkedes også denne gang. Vi fik en øl og et par Riga balsam, så faldt den gamles blodtryk til normalt leje igen. Og han ville da også godt sige, at det da havde pyntet på salonen med en gang rengøring. Jeg bad ham gå med over i messen og tale med folkene. Selv om han ikke var meget for det, gik han med. Jeg vil ikke ligefrem sige at han sagde undskyld, men han indrømmede dog at han var gået lidt over gevind. En stafet blev sendt i land efter isvafler, og så var freden igen oprettet ombord i gamle **Grollen**.

Når vi lå i havn, fik vi som regel en øl og en Riga balsam sammen sidst på formiddagen. Men hvis der havde været for mange besøgende i løbet af formiddagen, kunne grollefar godt være lidt træt i ansigtet. De dage sprang vi gerne vores egen lille sammenkomst over. Så tog grollefar sig en ordentlig middagslur, og vi kom igen ind i hverdagens daglige tumberum.

En gang vi lå i en engelsk havn og havde fri i weekenden, syntes jeg vi trængte til en lille tur i land. Normalt gik grollefar aldrig i land, men han havde dog selv nævnt ved vores formiddagsmøde, at det kunne være godt at komme i land en tur og strække benene.

Så, da pubben åbnede lørdag aften, var grollefar klar til den helt store landgang. Heldigvis lå pubben tæt ved skibet, det skulle senere vise sig at være en fordel. Efter de første par pints, vågnede den gamle op. Nu viste der sig en side, af hans ellers lidt stive væremåde, jeg ikke havde set før.

Der blev fortalt røverhistorier, og grollefar kunne mange. Nogle af de lokale pubgæster fandt også fornøjelse i at deltage i festlighederne. Da det blev lukketid, mente grollefar absolut ikke festen skulle slutte. En lokal "pintsnapper" havde slået sig på siden af ham, og han så ud til at have det lystigt. Men alt får en ende, og også denne aften måtte slutte. Meget mod sin vilje blev grollefar overbevist om, at selv om han gerne ville forsætte var det nok bedst at finde ombord i gode gamle **Grollen**.

Efter en ikke helt stabil gang, kom vi nu ombord. Grollefar ville absolut give en godnatøl, og vi fik da også en øl på bordet i salonen, men da sluttede festen for grollefar. Han faldt i søvn ind over bordet, og jeg fik ham balanceret hen på sofaen inden jeg selv gik til køjs. Søndag morgen så jeg ikke noget til grollefar. Først ligefør middag kaldte han på mig. Vi skulle have vores lille formiddagsmøde. Jeg havde ellers tænkt mig vi kunne gå på pubben og holde møde. Da jeg foreslog dette, kunne jeg godt se på udtrykket i grollefar's ansigt, at det kunne der ikke være tale om. Han syntes dog det havde været en hyggelig aften, men styrmand, det taler vi ikke om til andre, folk kunne jo få sig nogle tanker.

Julen nærmede sig efterhånden, og den faste styrmand var stadig syg. Jeg gik nu lidt hårdt til grollefar. Jeg sagde til ham, at jeg ikke rigtigt troede den historie med den faste styrmand. Grollefar måtte nu også indrømme, der var ikke nogen fast styrmand. Han ville gerne have jeg blev ombord, vi klarede det jo meget godt. Og nok engang blev der lagt lidt på hyren, og han fortalte om en rejse fra Norge til Spanien efter nytår, som han meget gerne ville lave. Han forsikrede også, at hvis jeg tog denne rejse med skulle han nok få fat i en styrmand til at afløse mig. Så kunne jeg jo se om jeg ville tilbage efter endt ferie.

Vi sluttede af med en last foderstof til Korsør lige før julen. Herefter skulle vi sejle til Marstal, hvor skibet skulle ligge til lasten i Norge var klar.

Vi lossede i Korsør, og tæt ved lå der et værtshus der hed "Broen". Her fik jeg aftalt med værten, at vi kunne holde julefrokost når vi var udlosset. Det var grollefar ikke meget for, han ville hellere sejle til Marstal straks efter udlosning. Da jeg nu tilbød at betale halvdelen af julefrokosten, gik han med til det. Besætningen syntes også godt om ideen, og vores kokkepige foreslog at vi skulle købe en julegave til grollefar.

Hun blev sendt i byen, og købte en striketrøje til den gamle skipper. Aftenen forløb fint, vi fik god mad og en del at drikke. Da kokkepigen overrakte grollefar hans julegave med et kys på kinden, måtte den gamle sømand knibe en tåre. Det havde han ikke drømt om vi kunne finde på. Men det var nu vores måde at vise ham, at selv om han nok var lidt trekantet, så holdt vi jo af ham. Næste morgen sejlede vi til Marstal og vi rejste alle hjem for at holde jul.

Vi mødtes alle igen en af de første dage i det nye år. Sejlede til Stavanger i Norge, hvor vi lastede til Bilbao i Spanien. Efter udlosningen, lastede vi en ankerkæde i Bilbao tilbage til offshore værftet i Stavanger. Her afmønstrede jeg i slutningen af januar 1987.

Selv om **Grollen** var en gammel skude, og grollefar ikke helt almindelig, så var det en anderledes og i mange henseender mere behagelig måde at sejle coaster på. Der var ikke den samme kamp som med et rederi, der godt kunne være lidt af en pestilens. På **Grollen** var rederen selv ombord, og selv om der blev sparet hele vejen rundt, det var ikke en Marstaller for ingenting, så manglede der ikke noget. Man kunne bedre forholde sig til besparelser, når man kunne diskutere dem med en ligestillede, som også selv skulle leve med dem. Her skulle man ikke først gennem et rederikontor med et krav om fornyelse. Her kunne rederen, med egne øjne, selv se hvad man mente. Der var ikke flere folk som skulle involveres i en beslutning. Jeg kom nu aldrig ud at sejle med **Grollen** igen, men vil altid mindes tiden ombord hos grollefar som en rigtig god oplevelse.